

Det sade KVA om vindkraften

En dag i slutet av april knackade en granne vilt på min dörr och kom in med Svenska Dagbladet i högsta hugg. Se här vad KVAK säger om vindkraft! Grannen visste att jag var engagerad i vindkraftfrågor och tänkte att nu skulle jag minsann få höra. Vadå – sade jag, för mina tankar hade först farit iväg i en annan riktning. Kungliga Vetenskapsakademin förkortas med KVA och inte KVAK – tror jag. Kom in och sätt dig här över en kopp kaffe sade jag, så ska vi se om jag kan förklara.

KVA säger att den stora svenska satsningen på vindkraft är meningslös när landet redan klarar sig så bra på vattenkraft och kärnkraft och att det då är fel att vindkraften ska få så stora subventioner sade grannen.

Vänta nu så ska jag försöka förklara sade jag. Det är förvisso sant att vi just nu har ett betydande överskott av el i Sverige men bara för några år sedan när industrin gick på högvarv hade vi brist på el och värre blev det när vattenmagasinen började tömmas. Mycket av överskottet nu består av vindkraft, men den stannar ju inte i Sverige utan säljs till våra grannländer – Tyskland, Finland och Danmark. Sverige kan ju nu sälja denna goda el och tjäna pengar på det. Jag tycker att det är bra.

Det är väl bra att Tyskland inte behöver dra igång något extra oljekraftverk utan i stället köpa vindel från Sverige?

- Joo, så är det väl. Men ska vi verkligen behöva subventionera något som andra tjänar stora pengar på frågade grannen.

Tänk så här – en majoritet av Sveriges befolkning tycker att vindel är bra även om inte alla dessa tycker om vindkraftverken för det. De flesta tycker så bra om den att man är villig att betala mer för vindel än vanlig el och det är något som elbolagen har förstått för länge sedan – se bara på deras erbjudanden, betalar du 1 öre mer så får du garanterat vindkraft i vägguttagen – säger dom.

- Joo, det har jag sett sade grannen. Men hur är det med subventionerna, jag har ju hört talas om elcertifikaten och tidigare fanns de ju med på elräkningen men nu syns det inte mera. Vill dom inte visa subventionerna?

Även Sveriges riksdag har insett att invånarna är beredd att betala lite mer för förnybar el men varken den här eller tidigare regeringar vill att vindkraft ska subventioneras via statsbudgeten så 2003 infördes ett system med certifikathandel till stöd för förnybar el. Det låter komplicerat men jag ska försöka förklara det.

- Ja Ja, försök med det du, för det där låter som typiska byråkratridåer sade grannen.

Då måste vi ta det från början. Vid år 2003 bestämdes det att el från vind-, sol- och kraftvärmeverk eldade med skogsrester eller torv var förnybar el, för de tär inte på ändliga resurser. De skulle få produktionsstöd via elcertifikaten. Sådan el är mindre skadlig för vår värld och framtid än el från andra anläggningar. Det bestämdes också att elhandlarna måste sälja el som efter några år skulle bestå av en allt större andel förnybar el. De får inte sälja vilken skitel som helst.

- Men hur ska det gå till, min el kommer ju från samma eluttag hela tiden sade grannen.

Så här är det sade jag. Genast som el har genererats någonstans i vårt elnät så måste den förbrukas, så vart än du stoppar in sladden i ett vägguttag så får du en mix av den el som genereras just då. Så ju mer förnybar el som matas in i nätet desto mer sådan får du ut.

- Så jag kan inte välja vilken el jag får. Vill jag nu bara ha ren och fin kärnkraft så får jag ändå

den mix som genereras?

Precist så är det sade jag.

- Men hur hänger det där ihop med certifikatsubventionerna?

Som jag sa, elhandlarna får inte sälja vilken skitel som helst. Det är lika som för livsmedel och andra förnödenheter, de får inte säljas med innehåll som är skadligt för oss. För elhandlarna gäller att de under 2012 måste sälja en mix av el som innehåller minst 17,9% förnybar el.

Det går till så här: Tänk dig att du vill köpa 100 små fina chokladbitar i stället för 100 kWh el och du går in för att köpa dem i en affär där de brukar kosta 1 kr st. Nya regler, säger handlarn. För att du ska få köpa de där chokladbitarna måste du ta minst 17 av de där i guldpaper och de kostar faktiskt 20 öre mera. Vadå? Får jag inte köpa bara de utan paper säger du säkert. Sorry, nya regler säger handlarn igen – ingen idé att fråga hos någon annan heller – det gäller samma för dem. Usch då, tänker du. Men, vad är det för märkligt med den där guldchokladen då?

Jo, säger handlarn, de där bitarna innehåller vindpinat och förnybart socker och därför är de i guldpaper och jag har fått ge 20 öre extra för de där. Jaha, tänker du kanske, då är det väl för en bra sak, så jag får väl ta dom då.

Vad blir då priset för de hundra chokladbitarna frågar du. De kostar sammanlagt 103,58 kr eller exakt 3,58 öre extra för varje bit jämfört med förut. Det är vad du får betala för denna fina mix.

- Jag tror jag förstår - du menar förstås att guldpaper kring chokladen kan liknas vid elcertifikat - men var kommer de ifrån då undrade grannen.

När systemet infördes 2003 bestämdes det att den som har en godkänd anläggning som genererar förnybar el får ett elcertifikat för varje 1000 kWh (1 Mwh) som matas in i nätet och det är just Svenska kraftnät som delar ut certifikaten.

- Men hur blir det pengar av sådant paper då fråga grannen.

Det är ganska fiffigt, för certifikatet är ju bara ett intyg på att 1 Mwh förnybar har matats in på nätet och för att det ska bli pengar av certifikaten måste de säljas.

- Vem vill ha såna paper? Aha nu förstår jag, det är elhandlarn som behöver guldpaper för att få sälja sin chokladmix eller elmix

Helt rätt – han måste köpa guldpaper så att chokladmixen hela tiden är den rätta.

- Men det betyder väl också att om det matas in mer och mer förnybar el på nätet så kommer priset på certifikaten att sjunka?

Visst är det så och priset har sjunkit hela tiden sedan 2010 och snart är det inte längre lönsamt att bygga vindkraft eller annat förnybart. Inte så bra men det är en typiskt marknadslösning på den så kallade subventionen till förnybar el. Påslaget på varje chokladbit blev ju bara 3,5 öre /kWh och elmixen idag ska vara just 17,9% förnybar men certifikatpriset är nu mindre än 20 öre. Tänk på chokladpartiet så förstår du att påslaget för förnybar el är knappt 3 öre per kWh. Men inte nog med det, då mer än hälften av pengarna som uppstår i certifikathandeln går till kraftvärmeverk som eldas med skogsrester så går mindre än hälften av dem till vindkraft och solkraft. Den så kallade subventionen är mindre än 1,5 öre per kWh.

- Men det var väl inte mycket att väsnas om. För ett tag sen läste jag i Svenskan att den där Kärnavfallsfonden som vi betalar 1 öre /kWh till skulle behöva ha 2,5 öre mera för att klara den nedmonteringen av kärnkraftverken. Förresten – varför inte låta mixen bli 20% ?
Pedagogiskt mycket enklare - var femte chokladbit extra god.

Grannen tackade för kaffet och gick hem med pannan i djupa veck.